

Berättelsen om Ryttaren Anders Ersson Grym i Skrikbo, Västanfors

Anders Ersson var född den 14 april 1682, enligt uppgifter i dödboken, i Billsjö bruk, Söderbärke (W) (Källa: Västanfors F:4 (1736-1774) Bild 169 / sid 164). Föräldrar angavs vara Eric Andersson och Helena Persdotter. (I födelseboken för Söderbärke 1682 finns endast noterat ett barn till Eric Andersson i Larsbo.)

Anders gifter sig i september 1708 med Carin Mattsdotter, en bergsmansdotter från Skrikbo. 1709 blev han ryttare eller indelt soldat i Kunglig Maj:t Livregemente till häst och tillhörande Kungsörs kompani. Han erhöll då namnet Grym och bodde i soldattorpet nr 54. (Källa Generalmönsterrullan Svans Bildid: A0028790_00115.)

Efter 15 år fick han avsked, dvs slutade som ryttare den 12 oktober 1724, vid 42 års ålder. Anders dör vid nära 77 års ålder, i Skrikbo den 28 mars 1759. Han hade då varit änkeman ca drygt 10 år. Enligt dödboken hade han 6 söner och 4 döttrar, födda mellan 1709 - 1730.

Ryttare är en person som rider på en häst. I militära sammanhang har ryttare framförallt funnits inom armén i truppslag som kavalleriet och dragonerna.

Alla kommandon som en ryttare ger hästen vid ridning kallas hjälper. Dessa är skänklar och sporrar, händer, vikthjälper, spö, röst och tungslag. Vid dressyrtävling är inte röst- eller spö hjälp tillåten. (Wikipedia)



Anders är min (Brage L) *mormors mormors morfars farmors far*.



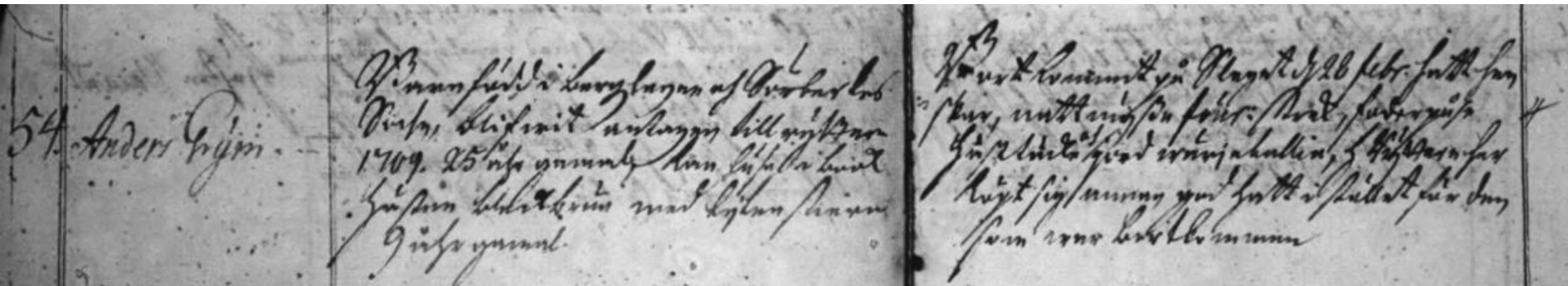
General Munster Rulla

för

Kongl Majj Lijff Regemente till Häst med Öfwerst Luitenanten Högwälborne

Baron Lago Meijendorff von Yxkull som till underdånig ödmjukt föllen af dens höggrefl Exellentiers till Defensions wärkets reglerande högst förordnade herr vid Råds ordre af ? och 25 Maj 1710 är af hans Excellence Fältmarskalken och Gouperneuraren Högwälborne Hr Grefwen Magnus Stenbocks fabupt? Cammareren wälborne Hr Peter Denksardt som wiz Commisarins. Munstradt wid Videhösle A:o 1710 d 13 september.

Kongzöhrs Compagnie



54 Anders Grym

Barnfödd i Bergslagen af Sörberke
Sochn, blifvit antagen till ryttare
1709. 25 år gammal. Kan läsa i bok.
Hästen litet brun med liten stierr?
9 år gammal.

Bort kommit på slaget d 28 febr. fått
hanskar, nattningsse föul. strek?
Foderpåse, Hästtäck af wärjekallin,
Ryttaren har köpt sig annan god hatt i
stället för den som var bortkommen.

Uppenbarligen hade en del material gått
förlorat vid slaget vid Helsingborg den 28
februari 1710 och som nu antecknades
vid mönstringen.

Slaget vid Hälsingborg den 28 februari 1710.

Anders Grym hade blivit antagen som ryttare under 1709. Under oktober månad samma år uppsattes ett antal regementen, som sedermera kom under Stenbocks befäl för att delta i det skånska fälttåget. Det var Södermanlands, Västmanlands och Upplands infanteriregementen samt Livregementet till häst. Upplands regemente kom något senare än de andra. Landshövdingen i Uppland, klagade bittert över att missväxt vållat så stor nöd, att rotarna hade svårt att klara den nödvändiga rekryteringen. I Kronobergs län hade gamla bönder förklarat sig vara ensamma på roten och ej kunna skaffa rekryt. Landshövdingen hotade med att införa bonden själv i rullan som soldat, vilket i de flesta fall haft den verkan, att »vackra karlar presenterats».

Den 5 februari ankom en kolonn av 43 ammunitionsvagnar till Skåne från Jönköping. Den 6 februari anlände halva Upplands regemente och en del af Livregementet, antagligen även Anders Grym.

Natten till den 28 februari anges ha varit regnig och kall, och då man vid Fleninge kamperade under öppen himmel, slet soldaterna mycket ont. Före dagningen fick officerarna sina sista anvisningar, säkerligen överstämmande med de vid avmarschen givna. Lösen: »Med Guds och Jesu hjälp» gavs.

Överstlöjtnant Bennet med ett garde av 1,000 man fick nu, liksom förut, gå i förväg. Armén marscherade som förut på fem kolonner. Utan att möta något egentligt motstånd från danskarnas sida trängde man fram. Snart fick man känning med danska patruller. Vid Pilshult överrumplade och tog man en dansk förpost, bestående av en underofficer och 10 man. Marschen gick genom skogen, där inga ordentliga vägar fann och i dimma som var ytterst besvärligt.

Att man ändå kom fram så fort man gjorde, är en prestation, som är ett värdigt slutstycke till den serie av marscher i svår terräng, på bygdevägar eller skogsstigar, vilka gjorts af den svenska armén i detta fälttåg. Förrän man trädde ut ur skogen, ordnades kolonnerna så mycket som möjligt, och gevären läskades. Stenbock red själv omkring och uppmuntrade soldaterna med ett sista maningstal före striden.* *Det i traditionen omtalade uttrycket till en soldat med försagd uppsyn: »se ond ut, min gosse, så springer dansken för dig». synes, om det nu blivit fällt, bäst passa in vid detta tillfälle. Brännvin skall även nu ha blivit utdelat till soldaterna.*

Från Internet <http://www.tacitus.nu/karoliner/kallor/Stille/9a.htm>

Slaget vid Hälsingborg den 28 februari 1710.

Stenbock anslår i sin relation till konungen den danska styrkan i kavalleri till 3,900 man och i infanteri till 9,900 man, alltså sammanlagt 13,800 man, men härvid bör anmärkas, att han felaktigt räknar 32 danska skvadroner i stället för 29, och över huvud beräknar varje skvadron till 125 man, vilket kanhända är för högt, då enligt upprepade vittnesbörd från de danska generalerna kavalleriet genom fälttågets hårda ansträngningar blivit mycket förminskat. Men medräknar man artilleriet, torde man komma sanningen närmast, om man anslår den danska härens numerär till i det närmaste 14,000 man.

Den svenska slagordningen var i olikhet mot den danska uppgjord så, att centern bestod uteslutande af infanteri och flyglarna av kavalleri. Då Stenbocks kavalleri var Rantzaus (danskarnas) betydligt överlägset - med dubbelt så stort skvadronantal - hade den svenske generalen ej heller samma behov som den danske att stärka svaga flyglar genom att bland skvadronerna inskjuta infanteriavdelningar.

Slagordningen hade följande gestalt.

Öfverbefälhafvare general Stenbock

Högra flygeln, generallöjtnanten Meijerfelt.

Första linjen, generalmajor Ascheberg.

Riksänkedrottningens lifregemente till häst (Aschebergs), major Soop 8 skvadroner

Upplands m. fl. provinsers fyr- och femmänningsregemente till häst,
öfverstlöjtnant, Bennet, major Köhler 8 »

Adelsfanan, öfverste Kruse, major Kanterberg 2 »

Andra linjen, öfverste Dücker.

Lifregementet till häst, öfverste Meijendorff von Yxkull, major Crusebjörn 8 skvadroner

Smålands kavalleriregemente öfverstlöjtnant Dücker 4 »

Från Internet <http://www.tacitus.nu/karoliner/kallor/Stille/9a.htm>

Slaget vid Hälsingborg den 28 februari 1710.

De svenska styrkorna var för de särskilda regementena.

Livregementet till häst	967
Adelsfanan	196
Västgöta regemente	485
Smålands kavalleriregemente	796
Östgöta »	965
Riksänkedrottningens livregemente	953
Bennets regemente	616
Gyllenstiernas »	506
Lewenhaupts »	673
Antal man för kavalleriet	6 157

Upplands regemente	976
Södermanlands »	1 100
Kronobergs »	771
Jönköpings »	609
Östgöta »	1 049
Älfsborgs »	1 053
Västmanlands »	937
Kalmar »	849
Hamiltons »	550
von der Noths »	825
Schomers »	662
Antal man för infanteriet	9 381

Hela hären - utom artilleriet 15 538

Slaget vid Hälsingborg den 28 februari 1710.

De Svenska förlusten i döda och sårade skall ha varit.

för kavalleriet döda	379	sårade	842
» infanteriet »	445	»	1 247
» artilleriet »	3	»	8
Summa döda	827	sårade	2 097

Livregementet till häst.

Stupade: ryttmästarna Jakob Lenck och Hans Gyllenhaal samt 23 ryttare.

Sårade: regementskvartermästaren Bong, löjtnanterna Nils Hammarhjelm och Jakob Lovisin, kornett Ernst Ludvig von Schewen, 3 kompanikvartermästare och 49 ryttare.

Från Internet <http://www.tacitus.nu/karoliner/kallor/Stille/9a.htm>



Officerarnas namn inleds med Ryttmästaren Albrecht Schönström

General Munster Rulla

för

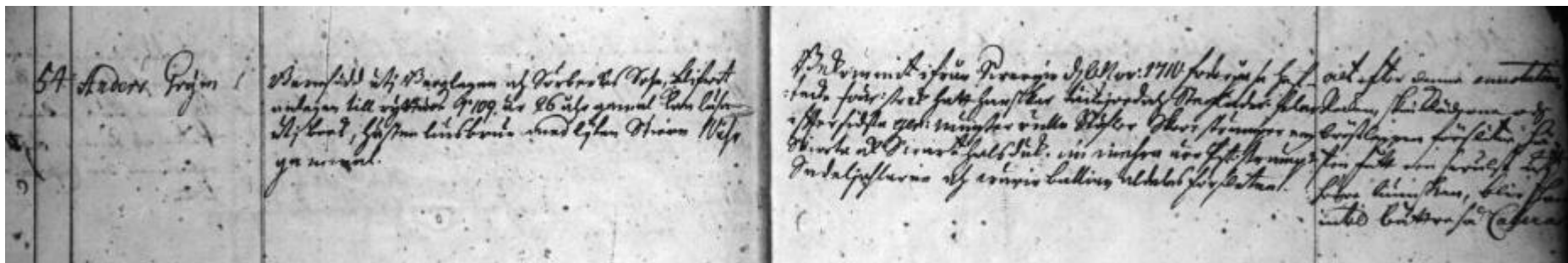
Kongl Majj Lijff Regemente till *Häst* med *Öfwerst Luitenanten Högwälborne*

Hr Baron Lago Meijendorff von Yxkull som till ödmiukts föllie af Hans Hög grefl Exell Kongl Rådet och Fältmarskalken Högwälborne Grefwen Hr Magnus Stenbocks ordres af d. 1711 är af General Majoren Högwälborne Baron Jöran Gyllenstierna samt General Krigs Commissarien Wälborne Hr Petter Malmberg. Mönstradt wid Efveröd d 4 october Ao 1711.

Everöd ligger vid Kristianstad

Kongzöhrs Compagnie

Generalmönsterrulla Kungl Livreg till häst Kungsörs kompani 1711-12
Svar bildid: A0028791_00076

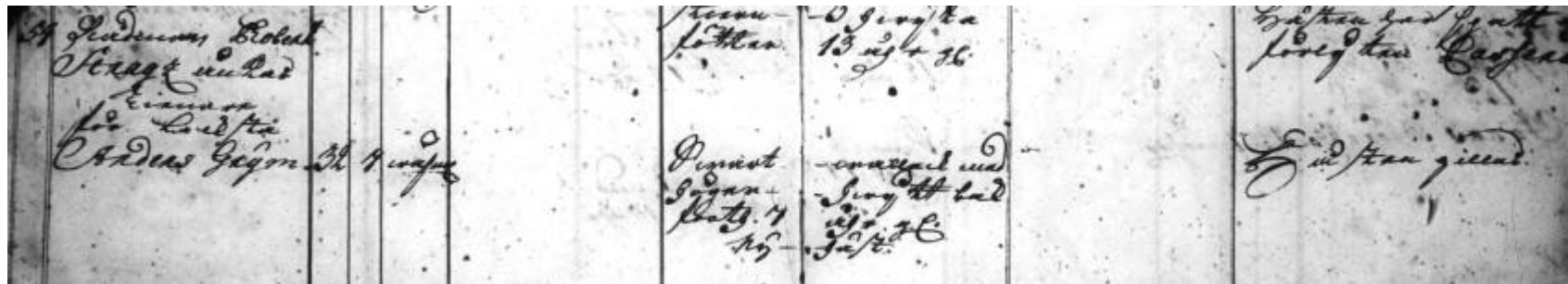


54 Anders Grym Barnfödd uii Bergslagen af Sörberke Sochn, blifvit antagen till ryttare 1709. 26 år gammal. Kan läsa uti bok. Hästen ljusbrun med liten strimm. 10 år gammal.

Bekommit ifrån Pague? d 8 Nov. 1710 foderpåse , handskar, stövlar, strumpor, halsduk och annan utrustning.

Sadeln, kappan, skinnlappen? m.m. anges vara förslitet och anges bör "casseras"

Är ganska svårtytt.

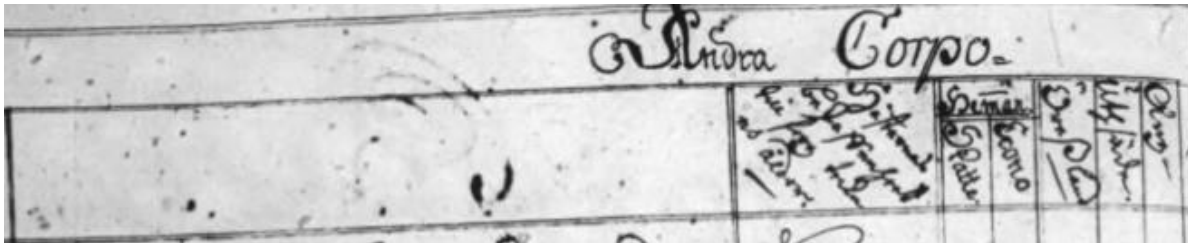


Rusthållare är Robert Strangs änka.

Anders Grym är 32 år Ryttare i 7 år. Hästen är en svart vallack 7 år gammal, en ny häst "Gillas"

Ett **rusthåll** var i Indelningsverket en gård som indelats till kavalleriet. Enkelt uttryckt omvandlades gårdarnas skatteskyldighet till beriden militärtjänst. Ägaren av en sådan gård kallades rusthållare. Medan kronan ansvarade för vapen (musköter, värjor, pistoler, pikar etc) fick rusthållaren stå för häst, ryttare och övrig utrustning. Indelningsverkets rusthåll var ofta före detta säterier.

Rusthållare för Ryttare nr 54 vid Kungsörs kompani var Rådman Robbert Strang i Köping? som ägde Lackta. 1722 var det änkan som stod för rusthållet.



Hästen var röd och hette Qvinstion?
9 år gammal.

Övriga som stöttade rusthållaren var:

54 Rådman Robbert Strang	9 år gammal	9.535
Lackta. Enstörig Julian	9 år gammal	
Anders Stjerner		
Kügmer		
Brattfors Cronoqvarn		4.25
Sohlberga i Odensvi socken		1.6
Larsätters hemman i Odensvi socken		2.5
		9.295

Brattfors Cronoqvarn
Sohlberga i Odensvi socken
Larsätters hemman i Odensvi socken

Total Payet.

Abeligi	Antun	Summa
Foodbooks.	Marials.	5: 11

Guard	Antun	10.	14.	9 ³ / ₅	12	20.	9 ² / ₅	23.	2.	19 ⁵ / ₅
		6.31			3.	5.	2 ² / ₅	10.	4.	2 ² / ₅
		6.	29.	21 ² / ₅	12	20	9 ² / ₅	19.	18.	7 ² / ₅
		5.	14.	6.	6.	10	4 ² / ₅	11.	24.	10 ² / ₅
		29.	25.	13 ⁵ / ₅	34.	24.	2 ² / ₅	64.	17.	15 ² / ₅

Rusthållerskan säges handtera
Monderregen
illa, och såwäll Officerarena som Ryttaren hmed
skielsord öfwerfalla, hwarföre
om hon med sådant icke afstår
utan slijkt klagomåhl öfwer
hennes wid nästa Gen: Munstring
framkomma och henne
öfwertygas kunna, skall hon
mista Rustnings rättigheten.
Hästen Casseras och som hon
säges intet hafwa betalt hwad hon
till samma skats-cassan är
skyldig, så åligger wederbörande
att tillhålla henne sådant att
betahla. Hon böter jämwäll efter
förordningen för det hon ej warit
sjelf, ej heller sjickat fullmächtig
till Munstringen.

Rusthållerskan säges handtera
Monderregen?
illa, och såwäll
Officerarena som
Ryttaren hmed
skielsord öfwerfalla,
hwarföre om hon
med sådant icke
afstår utan slijkt
klagomåhl öfwer
hennes wid nästa
Gen: Munstring
framkomma och
hennes öfwertygas
kunna, skall hon
mista Rustnings
rättigheten.
Hästen Casseras
och som hon säges
intet hafwa betalt
hwad hon till samma
skats-cassan är
skyldig, så åligger
wederbörande att
tillhålla henne
sådant att betahla.
Hon böter jämwäll
efter förordningen
för det hon ej
warit sjelf, ej
heller sjickat
fullmächtig till
Munstringen.

Generalmönsterrulla Kungl Livreg till häst Kungsörs kompani 1729

Svar bildid: A0028799_00798

Anders Grym hade vid mötet 1724 begärt avsked och ersatts av Lars Lackstedt

